

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента,
провідного наукового співробітника відділу інноваційних технологій
в освіті обдарованих Інституту обдарованої дитини НАПН України

Пасько Оксани Миколаївни

на дисертаційне дослідження Привезенцева Олександра Сергійовича
«Підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології)
в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів»,
подане до захисту в разову спеціалізовану вчену раду
Бердянського державного педагогічного університету
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Актуальність обраної проблематики виконаної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження Привезенцева О. С. присвячене актуальній для сучасної педагогічної науки проблемі підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів. Актуальність теми зумовлена прискореною цифровізацією освітнього простору України, переходом закладів освіти до дистанційного та змішаного форматів навчання, а також зростанням потреби у фахівцях, здатних поєднувати технологічну, педагогічну, дизайнерсько-ергономічну й аналітико-дослідницьку діяльність у процесі створення цифрових освітніх середовищ.

У сучасних умовах якість цифрового освітнього середовища значною мірою залежить не лише від технічної коректності програмного продукту, а й від його педагогічної доцільності, доступності, зручності для користувача, відповідності дидактичним цілям і принципам людиноцентрованого проєктування. Відповідно підготовка бакалаврів спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології) до проєктування інтерфейсів є важливим напрямом модернізації професійної освіти, оскільки передбачає формування фахівця подвійного профілю, здатного інтегрувати інженерно-технологічні рішення з педагогічним дизайном навчального контенту.

Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану Бердянського державного педагогічного університету в межах комплексної теми кафедри комп'ютерних технологій та інформатики «Розробка методик дуального навчання майбутніх бакалаврів професійної освіти в галузі цифрових технологій» (0121U110532, 2021–2025 рр.) та кафедри професійної освіти та технологій «Теорія та практика підготовки фахівців-педагогів системи професійної та технологічної освіти в умовах інноваційного середовища» (0124U001509, 2024–2028 рр.). Тему дослідження затверджено рішенням вченої ради Бердянського державного педагогічного університету (протокол № 4 від 27 жовтня 2022 р.) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 4 від 18 грудня 2024 р.), що підтверджує належний зв'язок дисертації з науковими програмами, планами й тематикою закладу вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертації чітко визначено науковий апарат дослідження: об'єкт, предмет, мету, завдання, методи, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів. Об'єктом дослідження визначено професійну підготовку бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти, предметом - формування інтегративної компетентності бакалаврів професійної освіти (цифрові технології) у проєктуванні інтерфейсів. Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці дієвості структурно-функціональної моделі підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів.

Поставлені завдання дослідження логічно узгоджені з його метою та послідовно реалізовані у структурі дисертаційної роботи. Автором проаналізовано стан розробленості проблеми у психолого-педагогічній і науково-технічній літературі; визначено структуру інтегративної компетентності у проєктуванні інтерфейсів, її критерії, показники та рівні; теоретично обґрунтовано структурно-функціональну

модель підготовки бакалаврів; визначено психолого-педагогічні умови її реалізації; експериментально перевірено дієвість запропонованої моделі.

Методологічна база дослідження є достатньою для розв'язання поставлених завдань. У роботі використано комплекс теоретичних, емпіричних і статистичних методів: системний, проблемно-цільовий, нормативно-порівняльний аналіз, контент-аналіз освітніх програм і навчально-методичного забезпечення, узагальнення, систематизацію, моделювання, анкетування, тестування, аналіз результатів діяльності, педагогічний експеримент, t-критерій Стюдента, χ^2 -критерій Пірсона, показник розміру ефекту за Коеном. Такий добір методів відповідає предмету дослідження, забезпечує верифікацію теоретичних положень і дає підстави вважати висновки достатньо аргументованими.

Наукові положення дисертації мають внутрішню логіку й впливають із результатів аналізу джерельної бази, нормативно-правових засад професійної освіти, теоретичного моделювання, розроблення діагностичного інструментарію та педагогічного експерименту. Загальні висновки корелюють із метою й завданнями дослідження та відображають його основні результати.

Оцінка змісту дисертації та її завершеності у цілому. Дисертаційна робота має логічну й завершену структуру, що включає анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації становить 279 сторінок друкованого тексту, основний зміст викладено на 188 сторінках. Список використаних джерел містить 204 найменування, з них 149 - іноземними мовами. Роботу ілюстровано 15 таблицями та 6 рисунками, додатки подано на 38 сторінках.

У першому розділі «Теоретичні основи підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів» розкрито становлення та сучасні тенденції розвитку користувацьких інтерфейсів у галузі професійної освіти, визначено роль проєктування інтерфейсів у професійній діяльності бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології), а також

охарактеризовано методологічні аспекти їхньої підготовки в закладах вищої освіти. Позитивним є те, що автор не обмежується описом історії розвитку інтерфейсів, а розглядає її як підґрунтя для переосмислення змісту професійної підготовки фахівців, які працюватимуть на перетині цифрових технологій, UI/UX-дизайну та педагогіки.

У другому розділі «Моделювання підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів» визначено цілі, зміст і структуру відповідної підготовки, обґрунтовано психолого-педагогічні умови та розроблено структурно-функціональну модель. До сильних сторін цього розділу належить чітке виокремлення інтегративної компетентності у проєктуванні інтерфейсів як складного професійного утворення, що поєднує техніко-технологічний, дизайнерсько-ергономічний, аналітико-дослідницький, педагогічно-методичний і соціально-комунікативний компоненти.

Позитивної оцінки заслуговує структурно-функціональна модель підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології), яка охоплює цільовий, методологічний, змістово-процесуальний та діагностичний блоки. Модель є педагогічно обґрунтованою, оскільки поєднує компетентнісний, проєктний і системно-синергетичний підходи, спирається на принципи інтегративності, практико-орієнтованості, рефлексивності та технологічної інтеграції, а також передбачає реалізацію трьох етапів підготовки: адаптаційно-орієнтаційного, практико-проєктного та професійно-інтегративного.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка дієвості моделі підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів» розкрито організацію педагогічного експерименту та проаналізовано його результати. Експеримент проведено у 2023–2026 рр. за участю 250 здобувачів, з яких 125 увійшли до експериментальної групи і 125 - до контрольної. Базою дослідження стали Бердянський державний педагогічний університет, Луцький національний технічний університет та Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

Результати експериментальної перевірки засвідчили позитивну динаміку сформованості інтегративної компетентності здобувачів експериментальних груп. Зокрема, за результатами контрольного зрізу зросла частка здобувачів із високим рівнем сформованості компетентності за когнітивним, діяльнісним, мотиваційно-ціннісним і рефлексивно-оцінним критеріями.

Висновки до розділів і загальні висновки дисертації є логічними, змістовно пов'язаними з метою, завданнями та результатами дослідження. Робота справляє враження завершеного наукового дослідження, у якому теоретичний, методичний, модельний та експериментальний рівні розкриття проблеми взаємопов'язані між собою.

Наукова новизна та достовірність наукових положень, обґрунтованих за результатами. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що автором уперше теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено дієвість структурно-функціональної моделі підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів. Модель спрямована на формування інтегративної компетентності у проєктуванні інтерфейсів і реалізується через комплекс психолого-педагогічних умов: системну та синергетичну інтеграцію бінарних компетентностей, імплементацію практико-орієнтованого навчання на основі методології Design Thinking та організацію рефлексивно-діагностичного супроводу професійного становлення.

Вагомим науковим результатом є уточнення понять «інтегративна компетентність у проєктуванні інтерфейсів» і «підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів». Доцільним є трактування інтегративної компетентності як динамічної багатокомпонентної професійної здатності, що поєднує технологічний, дизайнерсько-ергономічний, дослідницький, педагогічно-методичний та комунікативний виміри діяльності майбутнього фахівця.

Науково значущим є удосконалення методики підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів шляхом

упровадження комплексу практико-орієнтованих проєктних завдань, структурованих відповідно до п'яти фаз Design Thinking, оновлення змісту дисциплін «Методика професійного навчання», «UX/UI та веб-дизайн», «Цифрові технології в навчальному процесі», а також використання системи рефлексивно-діагностичного інструментарію.

Достовірність результатів забезпечена достатнім теоретичним корпусом джерел, аналізом нормативно-правової бази, логічною структурою дослідження, застосуванням комплексу взаємодоповнювальних методів, репрезентативною вибіркою педагогічного експерименту, кількісним і якісним аналізом результатів, а також статистичним підтвердженням ефективності запропонованої моделі.

Значення отриманих дослідницьких результатів для науки і практики освітньої діяльності. Одержані результати мають теоретичне й практичне значення для розвитку педагогічної науки, теорії і методики професійної освіти, цифрової дидактики, підготовки інженерів-педагогів та фахівців подвійного профілю. Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні наукових уявлень про зміст, структуру й умови формування інтегративної компетентності бакалаврів професійної освіти (цифрові технології) у сфері проєктування інтерфейсів.

Практичне значення дисертації полягає у розробленні та впровадженні комплексу практико-орієнтованих проєктних завдань, оновленого змісту дисциплін циклу професійної і практичної підготовки, діагностичного інструментарію для оцінювання сформованості інтегративної компетентності, методичних рекомендацій для викладачів профільних дисциплін щодо реалізації психолого-педагогічних умов підготовки здобувачів до проєктування інтерфейсів.

Матеріали дослідження можуть бути використані у закладах вищої освіти під час підготовки бакалаврів за спеціальностями 015 Професійна освіта, у процесі оновлення освітніх програм, розроблення навчально-методичного забезпечення з UI/UX та веб-дизайну, організації проєктної діяльності здобувачів освіти, формування

цифрового портфолію, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Повнота висвітлення основних наукових результатів у публікаціях.

Основні теоретичні положення та висновки дисертації достатньою мірою відображені в наукових публікаціях здобувача. За темою дисертації опубліковано 13 праць, з яких 8 статей у наукових фахових виданнях України з психолого-педагогічних наук, 1 розділ у зарубіжній колективній монографії та 4 тези доповідей у матеріалах міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій.

Тематика публікацій корелює зі змістом дисертації та охоплює питання професійної діяльності фахівця з розробки користувацьких інтерфейсів, реалізації компетентнісного підходу, ролі Soft Skills, системної та синергетичної інтеграції бінарних компетентностей, моделювання підготовки бакалаврів професійної освіти, організації рефлексивно-діагностичного супроводу та імплементації методології Design Thinking у підготовці до проєктування освітніх інтерфейсів.

Апробація результатів здійснювалася на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях у Лондоні, Чикаго, Полтаві та Запоріжжі, що засвідчує належний рівень представлення результатів дослідження у науковому середовищі.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота Привезенцева О. С. містить результати власного наукового дослідження. У тексті дисертації використання ідей, результатів і текстів інших авторів супроводжується покликаннями на відповідні джерела. Ознайомлення зі змістом дисертації не дає підстав для висновку про наявність ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації.

Науковий стиль викладу в цілому відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць. Джерельна база використана коректно, положення, винесені на захист, узгоджуються з результатами дослідження, а сформульовані висновки мають належну доказову основу.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи зміст дисертаційного дослідження, його теоретичні, методичні та експериментальні результати, доцільно висловити окремі зауваження і пропозиції, що мають дискусійний та рекомендаційний характер:

1. У другому розділі доцільно було б ширше конкретизувати зміст психолого-педагогічних умов через приклади навчальних модулів, бінарних задач, кейсів або фрагментів занять, що підвищило б прикладну цінність моделі для викладачів різних закладів вищої освіти.

2. Під час характеристики структурно-функціональної моделі варто було б докладніше показати механізм переходу від окремих компонентів інтегративної компетентності до конкретних освітніх результатів і навчальних завдань у межах кожного етапу підготовки.

3. В експериментальній частині бажано було б детальніше описати процедуру добору експертів для оцінювання проєктних робіт, критерії забезпечення узгодженості їхніх оцінок, а також можливий вплив попереднього досвіду здобувачів у сфері веб-дизайну чи програмування на результати експерименту.

4. Аналіз результатів дослідження можна було б посилити ширшим зіставленням отриманих даних із сучасними зарубіжними працями у сфері Human-Computer Interaction, UX-освіти, цифрової педагогіки та підготовки фахівців подвійного профілю.

5. У тексті дисертації трапляються окремі мовностилістичні й редакційні неточності, зокрема перевантажені синтаксичні конструкції, термінологічні повтори та потреба в додатковому уніфікуванні формулювань назв компонентів, критеріїв і педагогічних умов.

Зазначені зауваження не знижують загальної наукової цінності дисертаційного дослідження, мають рекомендаційний характер і не впливають на його позитивну оцінку.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Привезенцева Олександра Сергійовича «Підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів» є самостійною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне і практичне значення для педагогічної науки, професійної освіти, цифрової дидактики та підготовки фахівців до проєктування інтерфейсів.

За актуальністю, ступенем обґрунтованості наукових положень, науковою новизною, практичним значенням, повнотою апробації та оприлюдненням результатів дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Привезенцев Олександр Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих
Інституту обдарованої дитини НАПН України

Оксана ПАСЬКО

«06» липня 2026 р.

Начальник відділу
кадрів

